

ÁLLATOK VÉDELME.

a kolozsvári Állatvédő-Egyesület havi közlönye.

Szerkeszti:

ÉBER ERNŐ.

Készítők a szerkesztő nevére:

Deák Ferenc-utca II. sz.

kéretnek.

Előfizetések és pénzküldemények az egyesület pénztárosa Virányi István úr (Hosszút-
u 9 sz.) czimáre intézendők.

Tagoknak tagsági díj fejében jár.

Előfizetési ár

Egész évre	— — —	2 kor.	— fill.
Fél évre	— — —	1 kor.	— fill.
Számanként	— — —	— kor.	20 fill.

VII. évfolyam. Kolozsvár, 1902. jan.—febr. 1—2. szám.

TARTALOM: A közönséghez. *Dr. Bányai Elemér* és *Éber Ernő*. — Védjétek a madarat. *Hermann Ottó*. — Vadászat. *Sz. L* — Régi magyar példabeszédek az állatvilág köréből. — Január hó. (Vers.) *Feleki Sándor*. — *Állatvédelem és állatvilág*: — A lóvaknak jajkiáltása. — 15.000 korona állatvédelmi célra. — Kérvény a viviszekció ellen. — Állatok vasárnapja. — Bátorságáért megjutalmazott ökör. — Lópecsenye. — A wiesbadeni kutya-temető. — 1901. évi tagsági díjakat ujabban befizettek névsora. — Kérelem. — *Könyvsimertetés*. — Örmény anekdoták és egyéb apróságok.

Tudósítás.

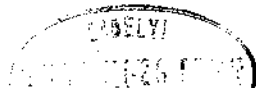
Az *«Állatok Védelme»* hetedik évfolyamába lép ezzel a számmal. A lap szerkesztésében beállott hirtelen változás és egyéb technikai nehézségek következtében a januáriusi és februáriusi számok 1—2. szám alatt egyesítve jelennek meg s így az évfolyam teljes lesz. A jövőre nézve biztosíthatjuk olvasóközönségünket a lapnak hibátlanul pontos megjelenéséről.

A közönséghez.

Bucsuszó.

Kolozsvárról való eltávozásom következtében az *Állatok Védelme* szerkesztéséről is kénytelen vagyok lemondani. Mielőtt ezt tenném, köszönetet mondok az Állatvédő egyesület mélyen tisztelt választmányának, mely pár évvel ezelőtt a lap szerkesztésének megbízásával tisztelt meg. Köszönetet mondok még *dr. Széchy Károlyné* — *Lorenz Josephine* önnagyságának, ki hónapról-

545-1902

hónapra szives volt az állatvédelemre vonatkozó lapokat, kéziratokat, hirlapi cikkeket rendelkezésemre bocsátani; — továbbá *Virányi István* urnak, ki a szükséges utbagazításokkal mindenkor készségesen ellátott.

A munkatársaknak és az egyesület választmányának szives jó indulatát megköszönve, kérem, tartsák meg azt az új szerkesztővel szemben is.

Szamos-Ujvár, 1902. január hó 31-én.

Tisztelettel *Dr. Bányai Elemér.*

*

Beköszöntő.

Az emberszeretet nagy apostola, Dostojewsky megrendítően remek művében, a „Raskolnikow“-ban végigvezeti rablógyilkos hősét a lélek torturájának minden kínzókamrájában. A rémes gyilkosság elkövetése után való nap Raskolnikow leheveredik a mezőn, hogy fáradt testét, a lélekösmeret furiáitól marcangolt lelkét megpihentesse. És aztán álmodik. . . . Gyermek még és szülőfalujában van, a poros országuton forró melegben megy az apjával és velük szemben jön egy parasztszekér, eléje fogott elcsigázott, sovány, borzas kis gebével. A szekeren tiz-tizenöt részeg parasztember és némbertül és pálinkás üveggel a kezökben ordítanak. A kis gebe ereje végső megfeszítésével huz a szekeren. Aztán megáll. A kocsis ostora vastag nyelével huz rajta végig. . . . Még egyszer neki ruggaszkozik a fáradt pára, azután ziháló mellel, remegő inakkal megáll. Nem bírja tovább. A parasztok ordítanak. Felbőszülve rontanak a szegény jószágoknak. Ostorral, dorongokkal ütik a hátát, oldalát, fejét. Nem mozdul. Raskolnikow sirva veti közbe magát. . . . Az emberi bestiák földühödve a kapanyéllal, szekérlőcs-csel, csizmáik sarkával ütik, rugják a lovat. Nem mozdul. Akkor azután az egyik paraszt a szekérről vasrudat emel le, két kézre kapja azt és egész erejével sujt a kis ló hátgerinczére. Az megtörik és az állat mintha

a négy lábát vágták volna le, lezuhan . . . Raskolnikow irtózáttól remegve ébred föl. A hideg verejték kiült az arcára, haja az égnek meredt a szörnyű álm lidercnyomása alatt. Menekül onnan, ahol sanyargatott lelkének enyhet várt, s ahol kínzó gyötrellem jutott osztályrészeül . . .

És hányszor nem látjuk mi a mindennapi életben, világos nappal azokat a rémképeket, a mit a nagy költő bűnös hősének szörnyűséges büntetéséül képzelt el. Hányszor nem látjuk a kapzsiságból túlterhelt igavonó, teherhordó állatokat inszakadásig megfeszített fáradtsággal húzva, könyörtelen hidegvérrel ösztökélve, vad dühvel ostorozva. Jóérzésünk minden paránya föllázad, szívünk összefacsarodik; düh és szánalom fog el. Düh a kegyetlen lelkű emberek ellen, szánalom az iránt a szerencsétlen állat iránt, mely tehetetlenül, némán kénytelen túrni a legkönyörtelenebb bánásmódot is. És hányan, de hányan mennek el közönyösen az embertelen kinzás mellett, akik nem értik meg az állati léleknek is tükréből, a szeméből azt a gyötrelmet, amit végigszenved. És a szánakozók közül is hányan és hányan nem mennek el talán fojtó nehéz érzéssel; de anélkül, hogy a beavatkozásra kedvet, vagy erőt éreztek volna magukban. Bizonyára szégyelik is a fölébredt szánalmat. El is fojtják azt . . . Hát az állatvédelemnek nem lehet magasztosabb föladata, mint ezt a szánalmat minden emberben fölkeltetni és az állatok szeretetét már a kis gyermekbe az iskola padján, a nevelés útján beoltani. És az állatvédelemnek nem lehet hathatósabb eszköze, mint üldözni, büntetni az állatokkal úzótt gyilkos kegyetlenségeket. Hála istennek, olyan helyzetben vagyunk már, hogy ezek az eszközök a kezünkben vannak. De szaporítani, fejleszteni, erősíteni kell az eszközöket, hogy eredményesen hathassanak a mindnyájunk által óhajtott cél elérésére.

Püszkék vagyunk kulturánkra, lenézzük azokat az Európán kívül lakó vad népeket, melyek nekünk idegen szokásokat követnek, általunk pogányoknak tartott isteneket imádnak. De a legvadabb nép is vallásos tisztelettel tekint egyes állatokra. Vagy azért, mert szereti, vagy azért, mert féli őket. Csak a mi művelt, túlfinomult társadalmunkban nem jut hely az emberek szívében az állatok szeretetének. A hasznos háziállatokat utolsó csöpp vérükig kihasználjuk, hogy minél több hasznot hajtsanak nekünk; legkedvesebb állatjukat, csupa szeszélyből is, a kulturbestia minden perverz szeszélyességével gyötörjük, kinozzuk, bántjuk. A kultur ember egy állatot zárt szívébe és ez az aranyborju, kiküszöbölt onnan minden mást, csak hogy a pénz szeretetének minél nagyobb helye legyen benne.

Hirdetni szóval is, írással is és a mi fő, cselekedetekkel és példával is a védtelenek, az elnyomottak, a mi hű, de szótalán élettársaink, az állatok iránt való szeretetet, ez az állatvédő egyesületek szép föladata. Ha megösmertik az emberek az állatot — szeretni is fogják. Ha megszeretik — védeni is fogják. Ha sok lesz a védőjük — kevesebb lesz a kinzójuk.

Az állatok megösmertetésének, az irántuk való szeretet fölébresztésének eszközeivel igyekezett az „*Állatok Védelme*“ az állatvédelem ügyét előmozdítani. Mikor most átveszem ezeknek a lapoknak szerkesztését, igyekezni fogok ugyanazon a csapáson haladni, melyen elődeim haladtak és melyen ők olyan szép sikereket értek el. Nehéz lesz-e a föladat? vagy könnyű lesz-e a szép ügy érdekében eredményesen cselekedni? Ma még nem tudom. Egyet azonban tudok. Azt, hogy a hasznos cél eredményteljes megközelítése csak vállvetett, együttes munkálkodással remélhető. Ha magamra maradnék, gyöngének érezném magam az elvállalt hivatás teljesi-

tésére. Ha lesznek munkatársaim, talán az én csekély erőim is hozzá fognak járulni a cél elérésére. Támogatást, jóakaratot, buzgóságot kérek ennek a lapnak olvasó közönségétől: mindazoktól, a kiknek szívébe belelopódzott az állatok szeretetének és védelmének meleg sugara.

Kolozsvár, 1902. januárius hó 31-én.

Éber Ernő.

Védjétek a madarat.

Bizony csak a gonosz és a tudatlan bánthatja a madarat, mielőtt hogy meggyőződött volna, vajjon igazán káros-e az? Magában a természetben nincs sem hasznos, sem káros madár, mert csak szükséges van. Arra szükséges, hogy végezze az élő természetben azt a munkát, a melyet más teremtmény el sem végezhetne.

Károssá vagy hasznossá az emberre nézve a madarat csak az ember maga teszi akkor, a mikor feltöri a gyepet és beveti oly maggal, mely tömeges termést ad, olyat, a mely madártáplálék is, vagy kertet; szőlőt állít oda, a hol ezelőtt nem volt.

Azért a madárnak, de az embernek is a java azt követeli, hogy nagyon is okkal-móddal járjunk el.

Megszámlálhatatlan kincs az, a mit a czinegék, a poszáták, a légykapók és mások, pihenést alig ismerő szorgalma, az okos gazdának jövedélmez. Mert a míg a legszemesebb és legszorgalmasabb gazda is alig szedheti le a már nagyon is szemet szuró hernyófészket, addig a hasznos madarak rajta függögetve, bujkálva, kopácsolva, kapdosva irtják mindazt a kártékony teremtet, a mit az ember még sem láthat, a mihez hozzá sem férhet.

Van ám erre még számbeli kalkulus is.

A picziny király madár éven át három milliónál is több rovar emészt föl mindenféle állapotában: hol mint petét, hol mint bábót, hol mint kifejlett rovar, ami pedig, ha szaporodáshoz jutna, megint töméntelenséget jelentene. A kék czinege nem is sokkal nagyobb; de éven át hat és fél millió rovar pusztít el; de aztán hol 12, hol 16 fiókát is fölnevel, a mi megint azt jelenti

hogy egy ilyen czinege család huszonnégy millióig való rovar fogyaszt el, vagyis ennyinek kártételétől óvja meg a kertet, az erdőt és óvja mindenütt, a hol csak hozzáfér.

A ki pedig tudatlanságból vagy gonoszságból elfogja és elpusztítja ezt a szárnyas munkást, annyival károsítja a közvagyon, amennyi rovar megmaradt, mert a czinegét mely a rovar elfogta volna, megölte!

A rovarok világa egyáltalán óriási hatalom, és ott, a hol a tudatlanság nem számolva irtja vagy csökkenti a rovarokat pusztító egyéb állatokat, a rovarkár évente, pénzben kifejezve, nem százazrekre, hanem száz milliókra rug. Húsz évvel ezelőtt talán szemébe nevettek volna annak, a ki ilyent mondott volna; de mióta egy picziny szemmel alig látható picziny rovar, a fillokszera tönkre tette a leghiresebb szőlősvideket; megszűnt a nevetés és gúnyolódás.

Lehet tehát beszélni a madarak védelmérői is.

A rétségek és műveletlen, gazdátlan területek ősi idejében zengett Magyarország e madarak énekétől, megnyüzsgött tőlük a levegő, a vizek és erdők rengetegje.

Am ez napjainkban nagyon megváltozott, és a rétek eltűnésével, lecsapolásával bevágott az eke az ősföldbe és véget vetett sok madártanyának.

Hogy szép tiszta vetéses táblákat nyerjenek, kivágták a legkisebb bokrot is és evvel lassanként elvonták a leghasznosabb madaraktól a fészkeléshez szükséges alkalmatosságot, a mi pedig öreg hiba volt.

A régente madárénektől zengő táj csöndes, sőt nema lett; a szemet sem gyönyörködteti a madárnak üdítő szemlélése — rossz dolog biz az!

Hozzájárul a délszakon élő népek — bizony főkép az olaszoknak — hihetetlen madárpusztítása, táplálék céljából.

Mindent elfognak, mindent megesznek — még legbizalmasabb barátunkat, a viskó füstli fecskéjét is! Gépen kötött óriási hálókkal elrekesztik a völgyeket, a mere a fáradt fecske madár vonul. És fel van jegyezve az emberiség gyalázatára, hogy három madár fogó pár óra alatt tizennégyezer fecskét hálózott össze s gyilkolt meg!

A mi népünk pedig tavaszra kelve, várja ficserkélő barátját; de az nem jön meg, mert régen betemetkezett a kapzsi népek telhetetlen gyomrába!

Annál is inkább kell rajta lennünk, hogy védjük, szaporítsuk a jó ég szárnyas áldását. Ielkiismeretünk megnyugtatására, szemünk gyönyörűségére és gazdaságunk nagy hasznára. Követnünk kell tehát az okos népek példáját.

Hogy hát melyik az?

Valamikor a Jeges-tenger felé vezető utamban, hosszában végig szeltem Dánia országát, mely szegény tartomány volna, ha nem volna tengere. A földje sokszorososan laposos, semlyékes és buczkás; buczkáit pedig a szívós Hanga növény borítja. Szétszórt szegényes viskók tünedeznek fel itt-ott, melyeknek gazdái szegény turfa vágók — erdő, kőszén hiányában az ős mocsár kiszáritott maradványa itt a tüzelő.

No már most a viskók mellett egy-egy apróka, tarka riska van kipányvázva, mint a szegény ember tejelő áldása; de a bejáró ajtóval szemben ott van vagy tizenöt lépésnyire a két vagy harmadfél öles pózna is leverve, csúcsán a madarak költőházikójával, a melyben rendszeren a seregély tanyázik.

Nagyon szép és megindító látvány volt biz az, a mikor a konyat táján a napi munkától elfáradt turfavágó kiült a padkára, rágyújtott és mikor letekintett, elgyönyörködött apróka cselédjein, ha meg fölfelé nézett, elgyönyörködött a seregélypáron, mely az ülőkön csicsergett és pihent ez egész Svájczon végig a kertek gyümölcsfáin és minden alkalmas helyen ott van a költőházikó, benne a kert jegjobb, legszorgalmasabb munkásai, azok a czinegék, légykapók, vörösfarku kerticzék és egyebek.

Ide kell törekednünk, édes magyar népem nekünk is.

Tartóztasd vissza gyermekedet a fészekszedéstől, mert ez oktalan rablás és a magad kára.

Tudta böics Salamon király, mit tesz, mikor mondá:

A mikoron a madárnak fészke találsz az úton, akárminemű fán, vagy földön, melyben madárnak tojása vagy fia vagyon, és az anya ül fiain vagy tojásain: ne vedd el az anyamadarat sem fiait . . .

Végül azzal végzem, a mivel kezdettem: védjétek a hasznos madarat.

Hermann Ottó.

Vadászat.

Mindjárt előre kijelentem, hogy ennek a közleménynek nem más a célja, mint hasznára lenni azoknak, a kik a vadászat nemes mestersége iránt fogékonysággal és előszeretettel vannak és a mennyire csak lehet szenvedélyvel űzik azt.

A tömeges, fölösleges vadpusztítást én vadászatnak nem tartom, az nézetem szerint csak mészárolás és én nem tehetek óla, engem undorral tölt el. Volt alkalmam részt venni benne, de többször az olyanra nem mentem el, csak egyszer próbáltam meg, megelégettem.

Lehet, hogy sok olyan lesz ebben a leírásban, a mit a gyakorlott és tapasztalt vadász már ugyis tudott, de lehet, hogy még az ilyen is elolvasásra és megtartásra méltót fog benne találni.

Ennek a cikknek a fő célja azonban, különösen a kezdő és kevésbé gyakorlott vadász kitanítása. Talán sikerülni fog ez a szándékom s akkor meg leszek elégedve, mert munkám nem volt hiabavaló s ha nem, akkor mindenesetre én vagyok a hibás.

Egyrészt úgyszeretéből óhajtok tanítani, másrészt azonban azért, mert sajnálom azt a szegény, ártatlan vadat.

Ugy-e különösen hangzik ez? Sajnálkozásból tanítani ölni! Pedig ez mégis így van. Én vadász társaimat sajnálkozásból akarom helyesen ölni, jól löni tanítani, mert a súlyosan sebzett vad keserves hangja igen szomorúan hat az emberre.

Szabadok vagyunk úgy a szelid, mint a vadállatokat megfosztani életétől, de kínozni nem, se nézetem szerint pocskolni.

Már most ugy-e a jó lövő mindig azon igyekszik, hogy a kis vadat fején lőjje? Akkor pedig a vad nem kinlódik. Az a törekvés, hogy a vadász golyója a szarvast kamarán érje, eltekintve attól a céltól, hogy így hamarabb hozzájut, szintén abból a szándékból származik, hogy ne szenvedjen fölöslegesen.

Lőhetnénk ugyan a fejét is, de ezt fejdíszre miatt nem tessük.

Ezután a kis kitérés után, a melyet okadatolás és felvilágosítás miatt irtam le, menjünk vissza tulajdonképeui tárgyunkra.

Megjegyzem, hogy a lövésben való összes előtanulmányom annyi volt, hogy a Flóbert-féle fegyverrel álló célból jól lőttem, arra is megtanítottak, hogy az előlőtőt miképen kell megtölteni és kezelni, aztán az az intés, hogy a lövéskor a vad a csőlyuk iránt legyen. Az, hogy először csak előlőtőt serétes fegyvert adtak a kezembe, igen helyes volt. Tudta apám, hogy a kezdő va-

dász derüire-borura pufogat: ha felugrik vagy felrepül a vad, eszibe sem jut végig nézni a csövön, még ha figyelmeztetik is rá, hanem a vad felé meresztve rendesen mind a két szemét, felé süti fegyverét s aztán elcsudálkozik rajta, hogy az milyen vigan, sértetlenül megy tovább. Hej, milyen keserves vágygyal néztem én azt, a mikor az én hiábavaló lövöldözésem után, — mert természetesen eleinte fegyverem mind a két csövet gyorsan egymásután elsütöttem, ha négy lett volna, azt is mind reászántam volna, csak a vad ott maradjon — minő nyugodtan huzza le édes atyám a repülő foglyokat, szinte előre láttam, hogy fognak leesni. Jaj, mikor viszem én ennyirel Nem lesz én belőlem sohasem türhető vadász, de még csak valamire való lövő sem. Ezt különben nemcsak én, hanem egy idő múlva édes atyám és az egész családunk is hitte. Különösen a mikor többszöri kivétel és rengeteg pufogatás daczára sem voltam képes még egy árva fürjet sem lelőni. Már pedig ez csak elég lassan és egyenesen repül, sőt mi több a vizsla elől egyenesen tőlünk, úgy hogy jóformán csak felé kell nyújtani fegyverünket és az amugy is gyöngé természetű állat leesik.

Ugy gondolkoztak rólam, hogy no, ez sem sok vadat fog elpusztítani. Hasonló koru unokatestvérem ügyesebbnek bizonyulván, mint én, édes atyám őt vitte magával vadászni.

Engem pedig, ha kivittek is, maguktól jó messzire küldtek, csinálják, a mit akarok, de annyira legyenek tőlük, hogy se emberbe, se állatba kárt ne tegyek.

Egyszer, úgy ősz felé volt már az idő, vadász vendégünk érkezett s talán annak a kedvéért engem is elvittek vadászni.

Először egy nagy tábla alacsony kukoriczába mentünk széltozva rajta. Én mellettük kis távolságra mentem. Megyünk, itt is ott is nyul ugrik, én pufogatok elöltöltőmből, ők meg semmit sem látnak. Jövünk vissza, megint csak én lövök, de nem esik semmi. Már meg sem akarták fegyveremet tölteni, a mi nekem még lassan ment és ezért időnyerésből segítettek, míg nagy rimánkodásra édes atyám még egy próbát megengedett. Ujra járjuk a kukoriczát, hát itt oson felőlük egy nyul, előttem akart elmenni, de tőlem úgy 15 lépésnyire valamiért megállott s leült. Én is dirr-durr, a nyul ott maradt! Apám ezt nem látta, csak a lövésem hallotta. Előre nevetett, hogy megint hiába pazaroltam el két hiábavaló lövést, mert kezdő vadász lévén, én természetesen az eredmény biztosítására fegyveremnek mind a két csövet elsütöttem.

Annál nagyobb volt tehát a csudálkozása, de öröme is, a mikor én az elesett nyulat fölmutattam. «Merről és hogy szaladt? Hogy lőttél?» kérdezték.

Persze felelni se kellett rá, mert a mikor az elejtett vadat megnézték, láthatták, hogy biz' én azt közelről, oldalról, sebes ültében lőttem, bele is ment az egész lövés. No, de mindegy, gondolták, a jég meg van törve és az én puskámat megint megtöltötték és pedig ezuttal apróbb göbecsre, mivel olyan helyre mentünk, a hol inkább fűrj volt remélhető. Járunk, kelünk, a vizsla áll! En piff, paff! Semmi sem esik! Ők pedig szedik a dézsmát! Megint egy másik próba, a mely alkalommal újra elmenekül előlem egy pár jól meghizott késői költésű fűrj. Ettől fogva aztán szomorúságomra az én fegyverem töltetlenül maradt azon a napon, engem pedig ezutánra a megfigyelésre utasítottak és szerepem a vadászat többi részében a lelőtt vad hordása volt.

A nyullövésért nem avattak fel, a mint a hagyományos szokás után kellett volna, mivel szégyenérzetből azt füllentetem, hogy én már máskor is lőttem nyulat, ezt ugyan még dr. Hombár Mátyás sem tudta volna bizonyítani. De mindegy! Megkíméltek a puskavesszőtől. Vadászorszóm ezután természetesen az volt, hogy egyedül hagytak kóborolni. Legfeljebb tréfásan arra intettek, hogy ha futó vagy szálló vadra akarok löni, az lyük iránt legyen. Csak hosszú próba és temérdek lőszer elpocsékolása után tudtam valami eredményhez jutni. Ha valami vadat elejtettem, azt se az én lövésbeni ügyességemnek, mint inkább a véletlenségnek lehetett tulajdonítani, mert biztos lövéssem egy sem volt, hanem a vad inkább csak ugyszólván belepöccint a serétszómba, úgy hogy joggal lehetett volna azt mondani rólam, ez ugyan lehibázta, de nem lelőtte a nyulat.

Sokszor irigyeltem a nálamnál ügyesebbeket, de azért nem csüggedtem el. Egyszer aztán egyedül kopónkkal menve az egy nagy nyulat ugrasztott föl a tarlón, a melyet én hirtelen kapásra levettem. Alig mentünk tovább, megint egy másikat. Két nyúl? Nagy eredmény! Ez adta meg a nyugodtságot, a mi a jó lövés egyik fő kelléke. A mikor haza vittem, alig hitték el, hogy én lőttem. Mondhatom, hogy alaposan megvizsgálták. Természetesen ezek is szerencse lövések voltak inkább, de ha nem sikerültek volna, én még nem tudom meddig puffogtattam volna hiába a világba vagy egyáltalában lemondtam volna a vadászat nemes mesterségéről. Ezeket azért irtam le, hogy a vadásznak

nem szabad türeimellennek lenni, ha valami előbb nem sikerül, majd fog később. Erre kell gondolni mindig. Én a türelemnek és a vad kimelésének a vadászatnál igen sok jó oldalát tapasztaltam, sőt elkerülhetlen szükségesnek tartom.

Sz. L.

Régi magyar példabeszédek az állatvilág köréből.

Soha báránnyal a' farkas meg nem békélhet.
Kínban van, mint az Undi kutya a kalodában, (mert a'
    bíró hójag erszényét megette.)
Nem sok kilencz medve finak egy vad körtvély.
Az éhes n... tnek kecske — béka — csibe.
A' kölcsön korpa nem hájasítja a' disznót.
Soha farkasból bárány, cigányból paraszt.
Vitézek, mint Berta kutyái a' házfedelén.
Ugy leesett az ugorka fáról, mint Tótok királya a' a fejér
    kanczáról.

A' Juh és Pásztor. Eltemben mennyi jót hajtok néked, édes Pásztorom! Gyapjuval, tejjel tartalak, trágyát készítek; még is ennyi haszonhajítás mellett megölsz, és miért? — Azért jó állatom, mivel már más hasznodat nem vehetem.

A' Kácsa és Tyúk. Elég már! mit kodácsolsz annyit te Tyúk? kérdi a' Kácsa. „Mert tojtam.“ Azért bizony, hogy egygyet tojtál, és soknak gondolják.

Két Kutya. Egy ablakban heverő kis eb így csúfolá meg az utcán elmenő szelindeket: „Mit járkálsz oly vitézül nagy kamasz? Tán azt véled, hogy félek tőled? Jer ki az utcára, 's akkor mond ezt szemembe nyelveskedő!

A' két Pásztor és Szamár. Egy jó legelőnek bírásáért összekapott két pásztor, 's botra is kelt; a szamár, hogy őket lecsendesíthesse, közébe fut. A' viaskodók békét hagytak egymásnak 's dühökben agyon verték a békéltetőt.

A' Macska és Veréb. Kiváncsi szemekkel tekintet az ereszen ugrádozó verébre földszinről a' macska. Látá őt a' csirimpoló, 's megszóllítá: Miért vetsz oly epedő szemeket reám egerek üldözője? Azért jó verebem, mert szárnyad van; nekem pedig nincsen.

Január hó.

Ólom színű
Bágyadt ég
Föregetes
Hideg lég.

Csak zord vihar
Töri meg
S bokor, cserje
Megreped.

Milliónyi
Hópehely
Nincs egy száraz
Pusztahely.

S megszólal a
Czinke, csiz:
Nincsen kenyér,
Nincsen víz!

Eltűnt a nap,
Alig kel
Mindent elföd
Ködlepel.

Jó emberek
Adjarok
Egy-egy morzsát,
Égy magot!

Föld felett
És földön lent,
Halátos, bús
Méla csend.

Ha megérjük
A tavaszt
Vissza adjuk
Dalban azt!

Feleki Sándor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Állatvédelem és állatvilág.

A lovaknak jajkiáltása.

Tisztelt szerkesztőség!

Egy nagyon szánalomraméltó munkás osztály, mely nem képes beszélni, nem képes egyesületeket alapítani és gyűlésezni, tehát nem képes óhajait és panaszait nyilvánítani, nem képes óvást emelni és jogaiért felszólalni: kétségbeesett helyzetében a tisztelt szerkesztőség nagylelkűségéhez fordul azzal a sürgős kéréssel, hogy érettünk is sikra szálljon becses lapja hasábjain.

Kérésünk oka ez: sok év óta örült divattá vált nekünk szerencsétlen lovaknak a farkukat annyira megkurtítani, hogy szinte csak a törzse marad meg. Érthetetlen, hogy ezt a barbár rablást, — melyet a vadak nem képesek elkövetni — civilizált világunknak éppen legnemesebbjei követik el könyörtelenül rajtunk.

Isten ékességül és a legyek ellen való védekezés eszközeül adta nekünk a farkat és amivel Isten az ő kimondhatatlan böl-

csességében fölruházott, azt most az emberek divathajhászása bestiális kegyetlenséggel elrabolja tőlünk. Hogy milyen borzasztó fájdalmat és kínt kell nekünk e miatt a rablás miatt, különösen a nyári hónapokon át, átszenvednünk, az leírhatatlan. Mit ér nekünk a fejünkre és fülünkre huzott légyháló, mikor leghatalmasabb védőszervünktől könyörtelenül meg vagyunk fosztva!

Milyen ingerültté és vaddá válik az ember, ha egy légy szemtelenül bosszantja, pedig neki kezei vannak, melyekkel védekezhetik. Mit tenne azonban, ha kezeit — nem mondjuk, hogy levágnák — hanem csak lekötöznék, és ezzel legjobb védekező eszköztől megfosztanák?

Nagy érdemük lenne az állatvédő egyesületnek, ha a farkkurtítás barbarizmusa ellen egész erejükkel föllépnének; de éppen olyan tiszteletreméltó és érdemes lenne az állatorvosi iskolák részéről is az, ha ők tudományos szempontból nyíltan állást foglalnának a lovaknak ilyen módon való megcsonkítása és elrutítása ellen. Most lenne arra a legalkalmasabb időpont, ezt a barbár szokást abbahagyni és ha ez megtörténnék, remélhetnők, hogy nyárig megint megnőne a farkunk.

Ne legyen megengedve a farkot rövidebbre, mint a csánkon fölül 4 centiméternyire lenyírni.

A fönt vázoltak után tisztelettel kérjük a szerkesztőséget, mi a munkásosztály legszerencsétlenebbjei, hogy a mi osztályunk érdekében is fölemelje védő és tiltó szavát és igyekezzen kivívni azt, hogy:

1. törvényesen legyen eltiltva farkunknak embertelen megkurtítása, mely ékességünktől rabol meg és gyöngít azok által a kinok által, melyeket ez által el kell szenvednünk és amely a legyek ellen védekező szervünktől megpróbál;

2. törvényesen állapítandó meg az egy-két-, és négyfogatu teherkocsik normális raksúlya, hogy elkerülhető legyen egy-egy kétfogatu kocsinak olyan megterhelése ami csak négy lovas szekérre való. Ezen kérésünknek szives teljesítésért már előre is hálás a szánalomraméltó

(Der Thierfreund.)

16-munkásosztály.

15.000 korona állatvédelmi célra. Évek óta sok vágóhídon bevezették a számos jószág lehető gyors és ezért fájdalom nélkül való megöklésének készülékeit. Különösen a lövő készülék

az, mely főképp Németország több vágóhidján ezzel a humánus eljárással a nagy jószágot sok kinlódástól menti meg. Olyan készülék, mely a kisebb állatokat (sertést, borjut, juhot; kecskét) hasonló tökéleességgel megölné, vagy elkábitaná, sajnos még nincs föltalálva. Hogy ez az üdvös czél elérésék, Freiburgban egy szép érztületű urinő 12000 márka díjat tűzött ki a kisebb jószág ölésére legjobbnak ítélt ölőkészülék kitalálójának. A vizsgálat kedvező eredménye után a legjobb készülék föltalálója a díjat mindjárt fölveheti. A vizsgálat 1902. márcziusában Lipcsében fog történni. A készülékek a föltaláló nevével, lakásával használati utasítással és az ár megjelölésével a lipcsei vágóhid igazgatóságához küldendők be.

Kérvény a viviszekció ellen. A bécsi állatvédő egyesület az osztrák képviselőházhoz petíciót intézett, melyben a tudományos állatkinzás megszüntetését kéri. Ha pedig ezt el nem lehetne érni, kéri, hogy a viviszekció (hibásan „élvebonczolás“) rendeletileg szaoályoztassék és csakis az orvosi fakultások által, bizonyos korlátozások mellett legyen megengedhető. A 26000 aláírással ellátott kérvényt a múlt év november 25-én terjesztette a Reichsrath elé dr. *Weiskirchner* R. és annak megokolásában tudományos tekintélyekre hivatkozott, akik viágosan így nyilatkoztak, hogy: „a tanulók nem is tanulnak semmit, a viviszekció utálatos módjából“; hivatkozott például dr. Wilkinson nyilatkozatára: „Keveset mondtunk, ha azt mondjuk, hogy a viviszekció nem jár haszonnal; nem, határozottan veszedelmes az. A tudományos haladás eszközének mondják; de ez csak tévedés és megtévesztés.“ A birodalmi tanács nagy tetszéssel fogadta a petíciót és teljtartalmulag fölvette naplójába.

Állatok vasárnapja. Szentháromság után való első vasárnap Angliában az állatvédelem eszméjének terjesztésére az egyház lép szolgálatba. Már múlt évben is a londoni állatvédő egyesület (Royal Society for the Prevention of Cruel to the Animals) kezdeményezésére ugyanezen a napon több mint 2000 szószék-ről az embereknek az állatok iránt való kötelességéről prédikáltak. Méltóan sorakozik ez a nemes nevelési eljárás az egyesületnek ama tevékenysége mellé, mely az angol ifjúságot, iskolai dolgozatok föladásával és azok közül a legjobbaknak díjazásával igyekszik ügyének megnyerni. Így az 1901. év május 11-én az egyesületnek a kristálypalotában tartott nagy ünnepélye alkalmából 3074 rendes és 84 különös kitüntetést osztottak ki az állatvédelmet tárgyaló legjobb iskolai dolgozatnak. Mindössze 195795 dolgozatot nyújtottak be díjazás végett.

Bátorságért megjutalmazott ökör. Érdekes esetet írnak Mostárból. A nevesinje melletti Presieka faluban egy éhes nőtény farkas rontott be Ali Mahinics mohamedán gazda aklába. A tehének carrét képeztek s nem kevesebb, mint nyolcz helyen dőlték át a fenevadat szarvaikkal. Minthogy pedig úgy látszik ezzel sem elégezte meg s fogait tovább is vicsorgatta, egy különösen bátor ökör neki rugaszkodott s hatalmas szarvaival kilődította az udvarra, hol nagy nyekke néssel adta ki gonosz páráját. Az eset a hatóságnak is tudomására jutott s Ali Mahinics bátor ökréért 50 korona jutalomban részesült. Ugyan nagyobbította-e azóta a derék ökör takarmány-porcióját?

Lópecsenye. A lóhusevés Németországban egyre jobban terjed, ami arra bírta Pflüger német professzort, hogy fiziológiai vizsgálatokat végezzen csakis lóhussal táplált kutyákon. A kísérletek arra a nem várt eredményre vezettek, hogy ezek a kutyák csakhamar megbetegedtek, a kísérletek során később sem akart megszűnni a baj, szóval a kutyák sehogy sem szoktak a lóhús élvezetéhez. Ha zsirban aránylag szegény lóhushoz zsirt kevert, a kutyáknak nem lett bajuk. Valamivel csekélyebb, de szintén jó hatású volt az is, ha a zsir helyett rizspépet keverték a lóhushoz. Pflüger kísérletei kiderítették, hogy az az anyag, amely a betegséget okozta, a lóhusból főzött levesbe is átmegy. Ha az ily levest bepárologatják és azután etherrel vagy alkohollal extrahálják, az így kivont anyag szintén előidézi a bajt. A professzor egyébként ajánl néhány receptet a lóhushoz: 1. A lóhusból pép készítendő, ökör vagy ürü szárított és megőrölt vesezsiradékával összekeverendő (egy kilogramm lóhusra huszonöt gramm zsir) és rántással keverve, mint hasé elfogyasztandó. — 2. A lóhúst szeletekre vagdadják, vízben megfőzik és (levesét nem használván) zsiros lével leöntik. Italul ez eledelhez bor, sör, tea vagy kávé szolgálhat. — 3. A lóhusból pépet készítenek s egy kilogrammjára száz-kétszáz gramm rizst és huszonöt gramm ökörvesezsirt számítva, az egészet gőzön megfőzzük. — 4. A lóhushoz bőségesen zsirt adnak (ökör vagy ürü vese siradékát), megsütik és zsiros szószsal tálalják. — Ezek a receptek nagyon kitűnőek lehetnek, valamint az így készült nyalánkságok is, de már csak maradjanak meg a — németeknek.

A wiesbadeni kutyatemető. Két híres kutyatemető van Európában, az egyik a londoni Hyde-parkban, a másik a híres németországi fürdőhelyen, Wiesbadenben. Erről a wiesbadeni kutyatemetőről érdekes dolgokat ír egy német ujság. Először is eldicsekszik vele, hogy gyönyörűen fejlődik és szépül. Egész csomó szép és művészi diszú márvány-oszlop emelkedik a kegyeletesen gondozott hantok előtt. Érdekes ezeknek a fölíratá. Meg lehet állapítani belőlük, hogy a legtöbb sirba jutott kutya nem természetes halállal mult ki, hanem elgázolták a szegény párákat. A városbeli közuti vasut ellen keserű kifakadások olvashatók a sirköveiken. A fölírások különben tömördek meleg sze-

retetről és mélységes gyászról tanuskodnak. Az egyik négylábu „elköltözött” sirkövén ez áll: Az én családomnak. A másikon: Soha sem felejtetek el! Egy harmadikon: Egyetlen barátomnak! A kegyelet, a melylyel ezeket a sírokat gondozzák, igazán meg-
ható. Vannak főként angol családok, a melyek a mint megér-
keznek, első utjuk minden esztendőben a kutyatemető, a hová
elviszik megemlékezésük koszoruját. Van persze olyan sir, is, a
melyet egy ideig buzgón látogattak, gondoztak, de azután bizony
nem törődtek vele többé. Ez is megcsik — kutya sirjával is.

1901. évi tagsági díjukat ujabban befizették:

Dr. Apáthy Istvánné	2 kor.	Dr. Nyiredy Géza	2 kor.
Gr. Béli Ákos	2 >	Pap Farkasné	2 >
Binder Laura	2 >	Pataky Viktorné	2 >
Özv. Blecha Jánosné	2 >	Schwarzel Adél	2 >
Butyka Vilma	2 >	Özv. Szász Domokosné	2 >
Dr. Csengeri János	2 >	Dr. Szász Zsomborné	2 >
Csernyánszky Ella	2 >	Szechlinszky Györgyné	2 >
Éjszaky Károly	2 >	Szekula Ákos	2 >
Fazakas József	2 >	Székely Dénes	2 >
Gajzágó Antalné	2 >	Szvacsina Gézáné	2 >
Dr. Gergely Sámuel	2 >	Gr. Teleki Károly	2 >
Dr. Haller Károly	2 >	Thomachott Fanny	2 >
Br. P. Horváth Gabriella ..	2 >	Br. Wesselényi Béláné	2 >
Kovács János unit. tanár ..	2 >	Br. Wesselényi Béla	2 >
Dr. Mezey Sándor	2 >		

Virányi István.
az egylet pénztárosa.

Kérelem.

Tisztelettel kérjük úgy helybeli, mint vidéki kegyes pártfo-
góinkat, hogy csekély 2 korona tagsági díjukat, melyért kedves,
általános elismerésben részesülő havi közlönyünket is kapják, mi-
előbb beküldeni, illetve nyugtájukat nyugta kihordónktól kiváltani
sziveskedjenek; hogy további működésünket szegény állatkaink
védelme érdekében akadálytalanul folytathassuk.

Br. Bánffy Zoltánné,
elnök.

Virányi István,
pénztáros.

Könyvismertetés.

Örmény anekdoták és egyéb apróságok.

cízzel február havában jelenik meg dr. Bányai Elemér kötete,
mely az örmény krónikás anekdoták, szálló igék, szálló mondá-
sok gyűjteményét, továbbá a magyarság politikai és társadalmi
életében kiválóbb szerepet vitt magyar-örmény férfiak életére vo-
natkozó apróságokat fogja tartalmazni.

A kötet előfizetési ára bérmentes postai küldéssel 2 korona
és 10 fillér. Az előfizetési pénzek a szerző czimére (dr. Bányai
Elemér — Szamos-Ujvár) küldendők.